

БИЛИМ БЕРҮҮДОГУ ЗАМАНБАП МААЛЫМАТТЫК ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ИНСТИТУТУ КЕСИПТИК КОЛЛЕДЖ

СИЛЛАБУС

Дисциплина «Билим берүү мекемесинин экономикасы»

I. Сабактын регламенти:

Дүйшөнбү (тайпа ПНК 1,2-17)

II. Сабактын реквизиттери жана пререквизиттери

Кредиттин сааттары: (окуу планына баш ийүү) 1 кредит

Өтүлүүчү убактысы жана дарсканасы: 6 семестр сабактардын жүгүртмөсүнө баш ийүү

Пререквизит: Менеджмент

Постреквизит: Менеджмент

III. Мугалим жөнүндө маалымат:

Лектор; Исмаилова София Эсенгелдиевна

Байланыш номери: 0772 28-83-25, 0707 40-17-10.

E-mail: sofya.ismailova@bk.ru

ББИТИ, ТКК кабинет №301

Кабыл алуу мөөнөтү: Дүйшөнбү

IV. КАТЫШУУЧУЛАРГА КОЮЛУУЧУ ТАЛАПТАР:

- ✓ күндүзгү окуу бөлүмүндө окуй турган регламентке баш ийүү;
- ✓ катышуучу өзүнүн себепсиз калтырган күндөрүнө окуу жайдын мүдүрүнөн жазуу түрүндө түшүнүк кат үлгүсүндө уруксаат алуусу.
- ✓ окуу жайдын катышуучулары урматтоо менен окуу иштерине, сабактарына көңүл буруусу абзел;
- ✓ окуу жайы адилетсиздикти, тартипсиздикти, кылмыштуулукту баш ийдирпейт;

- ✓ сабактарды себепсиз калтырууга болбойт;
- ✓ себепсиз калтырууларды актанууга болбойт;
- ✓ кеч калуу убактысы өзүн жана башкаларды сыйлабастыгын билгизет;
- ✓ даярдалган иштери (рефераттар, докладдар ж.б. иштери) өзү аткарган окуу материалдары сапаттуу болууга тийиш;
- ✓ сабак учурунда башка нерселер менен алаксыбоо;
- ✓ катышуучунун жооп берүү убагында сөзүн бөлбөө;
- ✓ сабак учурунда чөнтөк телефондорду өчүрүү керек;
- ✓ сабак учурунда, таннапис убагында катуу сүйлөгөн, тентек кылуу окуу жайдын талабына жооп бербейт;
- ✓ көпчүлүк бар жерде, окуу бөлүмдөрүндө тынчтыкты кармоого тийиш.

V. САБАКТЫН МАЗМУНУ

№	Теманын аталышы	Адабияттар	Сабактарда бериле турган суроолор	Уй тапшырма
1	Экономиканы мамлекеттик жөнгө салуу	Биялиев Т. Р Рынок экономикасынын негиздери Бишкек 2018ж	1.Экономиканы мамлекеттик жөнгө салуу кандай максаттарды көздөйт? 2.Өлкөнүн экономикалык өнүгүшүнө адамдардын кошкон салымы	Адабияттар менен иштөө.
2	Рынок жана мамлекет. Мамлекеттин экономикалык милдеттери	Мусакожоев Ш. М Экономика. Экономикага киришуу. Макроэкономиканын негиздер Бишкек 2017ж	1.Рынок кырдаалынын өзгөрүү себептери 2.Мамлекеттин экономикалык иш-аракеттери 3.Мамлекеттин экономикалык негизги милдеттерине эмнелер кирет	Реферат жазып келуу; Рефераттын планы, мазмуну, колдонулган адабияттардын тизмеси
3	Макроэкономика жана улуттук экономика ченеми	Биялиев Т. Р Рынок экономикасынын негиздери	1.Макроэкономикалык өнүгүүнүн артыкчылык белгилери кандай? 2.Макроэкономика –бул...	Тема боюнча доклад.

		Бишкек 2018ж	3.Экономика илиминин келип чыгышынын себеби? 4.Дж.М.Кейнстин жалпы экономикага кошкон салымы кандай?	
4	Акча – насыя системасы	Биялиев Т. Р Рынок экономикасынын негиздери Бишкек 2018ж	1.Акчалардын келип чыгышы жана кайсы кылымга туура келет? 2.Акчанын жашоодо ойногон ролу кандай? 3.Акчалардын турлору 4.Илгерки убакта акчалар кандай пайдаланылган? 5.Улуттук банк валютага карата чет олколук валюталардын курстарын канча турго болуп көрсөтөт	Конспект, схемаларды тузу.
5	Инфляция. Инфляцияга каршы чаралардын системасы	Мусакожоев Ш. М Экономика. Экономикага а киришуу. Макроэкономиканын негиздер Бишкек 2017ж	1.Инфляция деген эмне? 2.Инфляция жана анын түрлөрү кандай? 3.Бугунку кундө Инфляциянын экономикадагы ролу 4.Инфляция катары баалардын осушу 5.Инфляциянын турлору 6.Инфляциянын негизги түрлөрү	Тема боюнча доклад.
6	Инфляциянын себептерин жана булактары	Мусакожоев Ш. М Экономика. Экономикага а киришуу. Макроэкономиканын негиздер Бишкек 2017ж	1.Дүйнөлүк экономикалык инфляциянын негизги себеби 2.Мамлекеттик монополия 3.Суроо талаптын инфляциясы 4.Инфляциянын альтернативдик булактары	
7	Республиканын улуттук экономикасын жакшартуунун жолдору	Мусакожоев Ш. М Экономика. Экономикага а киришуу. Макроэконо	1.Кыргызстандын азыркы экономикасы 2.Улуттук валютанын (сомдун) кыскарышы 3.Республикада калктын канча болугу кедейчиликте жашайт?	Адабияттар менен иштоо, конспект тузуу

		миканын негиздер Бишкек 2017ж	4.Инфляциянын осушунун теиптерин токтотуу. 5.Бюджеттик тартыштыкты томондотуунун башкы жолдору	
8	Дүйнөлүк соода жана дүйнөлүк рынок	Биялиев Т. Р Рынок экономикасынын негиздери Бишкек 2018ж	1.Макроэкономиканын денгээлин өнүктүрүү 2.Биргелешкен ишканаларды түзүү 3.Өндүрүштү уюштуруунун прогрессивдүү методдору	Тема боюнча доклад.

СДУТЕНТТИН ӨЗДУК ИШИНИН ТЕМАТИКАЛЫК ПЛАНЫ (СРС)

1	Экономика илиминин милдеттери жана анын тарыхы.
2	Экономиканы мамлекеттик жөнгө салуу
3	Макроэкономика жана улуттук экономика ченеми
4	Ички жана улуттук экономиканы аныктоо
5	Акча жана акчанын милдеттери
6	Мамлекеттин монетардык саясаты
7	Финансы жана мамлекеттин финансы саясаты
8	Бюджеттик тартыштык жана мамлекеттик карыз
9	Инфляция жана анын турлору
10	Инфляциянын социальдык – экономикалык кесепеттери
11	Инфляциягв каршы чаралардын системасы
12	Калкты социалдык жактан коргоо
13	Республиканын улуттук экономикасын жакшыртуунун жолдору
14	Дүйнөлүк соода жана дүйнөлүк рынок
15	Эл аралык эркин соода жана дуйнолук соодо
16	Сырткы экономикалык иш аракеттерди онуктуруунун эн негизги кыйынчылыктары
17	Жумушсуздук жана иш менен камсыз кылууну мамлекеттик жонго салуу

**Акыркы контролдоо боюнча окуу натыйжаларын баалоонун тартиби
Болжолдуу жазуу ишин баалоонун, катышуучулардын өз алдынча
ишинин алкагында ишке ашырылат**

**Жазуу жана ар кандай баалоо үчүн талаптар СӨА иштөөсүндөгү
мазмунга өзгөчө басым жасоонун төмөнкү критерийлерине көз
каранды:**

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Тапшырманы түшүнүү	0-5 балл	0 -жооп жок; 1-жалпы билим берүү маалыматы бар,бирок тапшырма боюнча так түшүнүгү жок; 2 – жалпы билим берүү маалыматы бар,бирок тапшырма боюнча так түшүнүгү жок; 3 – жалпы билим берүү маалыматы бар
Тапшырманын толуктугу	0-5 балл	0б. -жооп жок; 1б.-аткаруучу тапшырманын баарын аткарбай жана алган жыйынтыктарды түшүндүрө албаган; 2б. – аткаруучу берилген тапшырманы туура аткарган, түзүлгөн формадагы отчёту, берилген тапшырманын көбүн жасаган, тапшырмаларга көңүл бурган катышуучу толук даярдыгына жооп бере албаган; 3б.-берилген тапшырмалар толугу менен аткарылган, теориялык суроолорго жооп берүүдө бир аз кыйынчылыктарга туш болгон,отчёттун сапаты толук талапка жооп бербеген;

		<p>4б.-тапшырма техникалык жактан гана ката кетсе;</p> <p>5б.-берилген тапшырма толугу менен так аткарылса,катышуучу так,толук берилген контролдук жазуу суроолорго жооп берсе, даярдалган отчет тыкан,таза толгу менен талапка жооп берилсе</p>
Иштин тышкы жасалгасы	0б.-балл	<p>0б.-талапка жооп бербесе,</p> <p>1б.-чектен тышкары чыкса;</p> <p>2б.-берилген иш талапка жооп берсе.</p>

Катышуучулардын иштерин ыкчам башкаруудагы болжолдуу критерийлердин баалары

Катышуучунун оозеки формада,окуунун жыйынтыктоо критерийлеринин баалары

- 9б.- 10б. –“эң жакшы”
- 7б.- 8 б. –“жакшы”
- 5б.-6 б. – “канааттандырууларлык”
- 0б.- 4 б. – “канааттандырууларлык эмес”

Оозеки жооп берүүдөгү критерийдин баасы- максималдуу 10б.

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Материалдык билим	0-5 балл	<p>0б.-жооп жок;</p> <p>1б.-окуу материалдын мазмуну ачылбай калганда;</p>

		<p>2б.-толук материал аныкталбай калганда жана түшүнүүнүн аныктамалары ката болгондо;</p> <p>3б.-берилген материалдын мазмуну толук ачылбай калганда, эгерде суроолордун мааниси көрсөтүлгөн болсо;</p> <p>4б.-жооп берүү учурунда минималдуу гана ката болсо-;</p> <p>5б.-материалдын мазмуну толугу менен окуу китебине жооп берсе.</p>
Талаптын конкреттүү мисалдары	0-5 балл	<p>0б.-жооп жок;</p> <p>1б.- материалга жөндөмсүз мисалдарды алып келгенде;</p> <p>2б.-берилген материалды таамай, түшүнүксүз толук жооп бербегенде;</p> <p>3б.-жооп берүү учурунда кысталуулар, кыйынчылыктар болгондо;</p> <p>4б.-сунушталган суроолордун жардамы менен материалдын мазмуну ачылганда;</p> <p>5б.-мисалдар конкреттүү түрдө көрсөтмөлөр түрүндө көрсөтүлсө.</p>

Болжолдуу жазуу түрүндөгү теориянын жоопторунун критериялык баасы(жыйынтыктоочу контрол) теориялык суроолор

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Жооптун толуктугу жана тууралуулугу	0-5 балл	<p>0б.-жооп жок;</p> <p>1б.- бир гана пландын жооптору;</p> <p>2б.-жоопторунда олуттуу ката бар болсо;</p> <p>3б.-катышуучулар жетишерлик мүмкүн эмес терең далилдерге негизделген көрсөтмөлөрүн акташ үчүн өздөрүнүн мисалдарын келтире албаганда;</p>

		<p>4б.-жоопторунда минималдуу ката кеткенде (техникалык басмаларда);</p> <p>5б.-суроолор логикалык жактан ачыкталганда туура болуп, жеткиликтүү, катасыз толук болгондо.</p>
Билимин өздөштүрүп билүү демонстрациясы	0-3 балл	<p>0б.-жооп жок, эгер берилген тапшырма башка бирөөгө таандык болсо;</p> <p>1б.-бир гана лекциянын материалдары колдонулса;</p> <p>2б.-негизги сабактын адабияттары жана лекциянын материалдары колдонулса;</p> <p>3б.-колдонулган, мүмкүн болгон бүт, сабакка тийиштүү материалдарды жана интернет тармактарын колдонсо.</p>
Жооптун жасалышы	0-2 балл	<p>0б.-талапка жооп бербеген;</p> <p>1б.-нормадан чыгып кеткен болсо;</p> <p>2б.-тапшырма талапка жооп бергендей жасалса.</p>

Болжолдуу жазуу түрүндөгү суроолордун критериялык баасы(жыйынтыктоочу контрол)-практикалык тапшырмалар(кейстин тапшырмаларын аткаруу)

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Эрте окулган билимдин материалы	0-5 балл	<p>0б.- жооп жок;</p> <p>1-жалпы маалымат бар, бирок конкреттүү тапшырма боюнча түшүнүк жок;</p> <p>2-эрте өтүлгөн материалды кыйынчылык менен эстеген; көрсөтүлгөн алгачкы материалды өздөштүрүү.</p> <p>3.-жалпы түшүнүгү, билими, маалыматы бар, бирок конкреттүү тапшырма боюнча түшүнүк жок;</p> <p>4.-негизги түшүнүктөргө кеңири ээлөө, закондорго жана теория,</p>

		мыйзамдарга, көрсөткүчтөргө түшүнүүгө зарыл; 5.-эрте көрсөтүлгөн материалдарды өздөштүрүү.
Аткарылган тапшырманын көлөмү	0-5 балл	0б.-тапшырма аткарылган жок; 1б.-тапшырманы аткарууда талаптарга минималдуу жооп берүү; 2б.-тапшырманы аткарууда олуттуу каталар болсо; 3б.-кээ бир тапшырма кыйынчылык келтиргенде; 4б.-тапшырма минималдуу (техникалык) ката менен аткарылып басылса; 5б.-тапшырма аткарылып,аткрылбаса же 50 пайызга кем болсо.

Болжолдуу докладдын жасалуу талабы ROWER POINT форматка жооп бериши керек

- 1 Аз дегенде 8-10 слайддан. Презентациялоо мөөнөтү 7-10 мүнөт болушу керек.
- 2 Слайддын титулдук барагы болуш абзел. Презентация слайддан башталышы керек да, мазмундун аты, окуу жайдын жери (институт,тайпасы, кесиби, кафедрасы) тапшырмасы, сабактын аты, автордун аты жөнү жана жетекчисинин аты жөнү.
- 3 Мазмуну (презентациянын планы).
- 4 Мазмунда актуалдуулук, изденүүнүн багыты жана мүнөзү берилилди.
- 5 Негизги бөлүк.
- 6 Жыйынтык. 3-5 тезис, эң негизги иштин жыйынтыгы айтылыт.
- 7 Колдонулган адабияттардын тизмеси.
- 8 Слайд номерленген болушу керек.
- 9 Ар бир слайддын башы берилиши керек.
- 10 Ар бир иштин башы бир стилде аткарылышы керек (өңү, шриф, өлчөмү).
- 11 Тексттин слайдынын башаты үчүн 24-36 өлчөмүндөгү пункттан турушу керек.
- 12 Чекитти башатынын аягына коюга болбойт.Ар бир сүйлөмдөрдүн соңунда койсо болот.
- 13 Башатын узун кылып жазууга болбойт.

- 14 Ар бир слайд окшош болбого тийиш. Эгер окшош кылып жазгың келсе, мүмкүн болсо, аягында туура болот.
- 15 Шрифтер. Презентацияга жасалгалоо үчүн Arial, Tahoma, Verdana, Times New Roman, Georgia- шрифты.
- 16 Информациялык текстте шрифтин өлчөмү 18-22 пункт.
- 17 Бир слайддын ичине эч кандай бир нече текстти киргизүүгө болбойт. Ал жакка керек гана тезистерди батырууга болот.

Семестрге карата сабак боюнча жыйынтыктоочу контролдук суроолор

1. Экономика деген эмне?
2. Экономика деген сөз кайсы тилден келип чыккан?
3. Экономика деген сөздүн мааниси кандай?
4. Экономиканын өсүп-өнүгүү жолу андай?
5. Экономиканын чыгышын окумуштуулар кандай негизде карашат?
6. Экономиканын мааниси?
7. Экономиканы окуп үйрөнүүнүн зарылчылыгы?
8. Жеке адамдын экономикасы деген кандай?
9. Уй-булоонун экономикасы кандай?
10. Мамалекеттин экономикасы канткенде өнүгөт?
11. Экономикалык теория деген эмне?
12. Макроэкономика деген эмне?
13. Микроэкономика деген эмне?
14. Эмне үчүн экономиканы окуп үйрөнүшүбүз керек?
15. Альтернативдуу нарк деген эмне?
16. Экономиканын негизги маселелери?
17. Экономикалык системанын маңызы кандай?
18. Коомдо экономикалык системанын кандай турлору болот?
19. Экономикалык системанын агенттерин эмнелер түзөт?
20. Кыргызстан экономикалык системасынын максатына жана негизги принциптерине эмнелер кирет?
21. Инфляция деген эмне?

22. Инфляция деген сөз кайсы тилден алынган?
23. Инфляциянын себептери?
24. Макроэкономикалык саясаттын башка багыттары кайсылар?
25. Фискалдык саясаттын маани-манызы эмнеде?
26. Бюджет, бюджеттик система, бюджеттин тартылыштыгы
27. Фискалдык реформанын стратегиясы
28. Фискалдык органдардын функциясы
29. Республиканын монетардык (акча-кредит) саясатынын мааниси
30. Акча жана анын милдеттери.
31. Валюта курстарын туурукташтыруу саясаты
32. Валюта саясатынын негизги багыттары
33. Республиканын тышкы экономикалык саясаты
34. Дүйнөлүк рыноктун пайда болушу
35. Импорттук квоталар жөнүндө түшүнүк
36. Дүйнөлүк валюта системасы
37. Эл аралык экономикалык интеграциянын аныктамасы
38. Интеграциянын турлору
39. Дүйнөлүк рынок деген эмне?
40. Эл аралык экономикалык интеграция

СУНУШТАЛГАН АДАБИЯТТАР:

Негизги:

1. Биялиев Т.Р. Рынок экономикасынын негиздери - Бишкек 2015
2. Мусакожоев Ш.М. Экономика – Бишкек 2017
3. Биялиев Т.Р. Экономикалык онугуунун жалпы маселелери жана экономикалык системалары - Бишкек 2010
4. Кулназаров Б. Экономика – Бишкек, 2000
5. Мамедов Н.М. Мекеменин экономикасы –Бишкек - 2000
6. Мурсалиев а., Ниязов Т., Шамшиев А., Мурсалиев М. Экономика – Бишкек, 2010
7. Радкевич В.Н. Экономика – Бишкек - 2004
8. Суравегина И.Т. Жалпы экономика. –Бишкек, 2000
9. Чернова Н.М., Былова А.М. Рыноктун экономикасы – Бишкек - 2001
10. Горелов А.А. Экомиканын негиздери – Бишкек - 2000

Билим берүүдөгү заманбап информациялык технологиялар институту

Токтогул кесиптик колледжи

“МАКУЛДАШЫЛДЫ”

“БЕКИТЕМИН”

Метод советтин төрагасы:
кесиптик колледжинин

Токтогул

Сактанбекова М.Т.
Чоюбекова Г.Т

директору:

“ _____ ” _____ 2019-ж.

“ _____ ” _____ 2019-ж.

Жумушчу программа

Дисциплина: Билим берүү мекемесинин экономикасы

ИСИТО кесиптик колледжи

Багыты: Башталгыч класстарда окутуу, шифр 050709

“ _____ ” _____ 20__ -ж.

Курс: 2

Семестр: 3

Текшерүү жыйынтыгынын формасы- экзамен

Курс/семестр		План боюнча бардык сааттар	Академиялык сааттардын саны	
			Күндүзгү	
			Лекция	Пр(семинар)
3 курс	6-семестр	46	14	32

Программаны түзгөн: Исмаилова София Эсенгелдиевна

“Жактырылды” ББЗИТИнин ОМКсы

Токтом № _____ ” _____ ” _____ 20__

(ОМК башчысынын аты, фамилиясы, колу)

Токтогул -2019 - ж.

1-БӨЛҮМ. Жалпы жобо

1.1 Түшүндүрмө

Кесиптик орто билим берүүнүн 050709 – Башталгыч класстарда окутуу адистиги боюнча, “Билим берүү мекемесинин экономикасы”- бул предмет студенттердин экономикалык теория боюнча түшүнүк алып Кыргызстанда жүргүзүлүп жаткан иш чараларга өз алдынча баа бере билүүсүнө багытталган

Окуу материалдары студенттерди эркин ой жүгүртүп изденүүгө, экономикалык проблемаларды чечүүнүн жолун табууга, умтулууга үйрөтүүгө тийиш. Ошондуктан окуу программасы экономика дегенибиз эмне, аны эмне үчүн окуп үйрөнүү керек, азыркы кыргыз экономикалык системасы кайсы типке таандык, мүнөзү кандай? – деген суроолорго жооп берүү үчүн түзүлгөн.

Түзүлгөн бул программа буга чейинки өтүлүп келген темаларда ээ болуп келген билимдерин иш жүзүндө турмушта колдоно бүлүү мүмкүнчүлүктөрүн арттыруу, дааналап айтканда, билгичтик, ыкма, машыгууларын калыптандыруу практикалык – коммуникативдүүлүк багытта үйрөтүү максатта берилип жатат.

Билим берүү мекемесинин экономикасынын нормасын орду менен өздөштүрүү, ар кандай экономикалык терминдерди иргеп, таңдап колдонуучу, кепти туура, так, ачык-айкын, таза орунду, экономикалык тилде сүйлөй билүүгө, сөзмөрлүккө, чечендикке үйрөтүү үчүн студенттер өз алдыларынча машыгууларына оозеки жана жазуу жумуштарына окуу китебинен кеңири көрө алышат. Окуу программасында ар бир темадан кийин ыгына жараша мазмунга бай, көнүгүүлөр, мисалдар да берилген, мындан сырткары, окуу программасында талабына ылайык илимий – методикалык эмгектер жана экономикалык жетишкендиктери пайдаланылып, анын жогорку идеялуулугу, илимге негизделгендиги сакталып, кабыл алууга жеңил, кыска жана так эреже, корутундулар менен жабдылган. Мына ошол окуу программасында берилген жогоруда айтылган, окуу материалдар камтылгандардын баарынын негизинде ушул программа түзүлүп олтурат.

Студенттердин билимин өркүндөтүү, чыгармачылык менен ой жүгүртүүсүн өнүктүрүү, доклад, өз алдынча иш аткарууда кептин стилдерин талдай билүү, сабаттуулуктарын арттыруу жана калыптандыруу максатында негизги билгичтик, предмет аралык байланыштар эске алынып, программанын мазмунуна сиңирилди.

1.2. Сабакты топтоо жыйынтыгын компетенциясы

ЖК 1. Өзүнүн болочоктогу кесибинин маани-мазмунун, социалдык маанисин түшүнүү, аны өздөштүрүүгө такай кызыгуу.

ЖК 2. Жеке ишмердүүлүгүн уюштуруу, кесиптик тапшырмаларды аткаруу ыкмасын жана усулдарын аныктоо, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоо.

ЖК 6 - Команда жана жамаатта биргеликте иштөө, жетекчилер, кесиптештер, кардарлар менен эффективдүү иш алып баруу.

ЖК 10 – Озунун кесиптик жана жекече инсандык онугуусун башкаруу, озгорууларго адаптациялануу.

КК 1.1. Сабакты пландаштыруу, анын максатын, милдеттерин аныктоо.

КК 1.7. Педагогикалык этиканы сактоо.

КОББ 1. – Гуманитардык, социалдык жана экономикалык циклы;

1.3 Сабактардын байланышы

Пререквизит: Менеджмент

Постреквизит: Менеджмент

1.3.Сабакты берүүнүн максаты

Билим берүү мекемесинин экономикасы предмети системалуу түрдө теориялык планда үйрөтүү эмес, студенттерди күндөлүк турмушта сүйлөшүүгө, ошону менен катар экономикалык системанын манызы, анын түрлөрү Кыргызстандын экономикалык системасынын аныктамасы, анын негизги принциптери жана максаттары берилет. Мамлекеттин салттык экономикадан рыноктук, борборлошкон пландуу жана азыркы аралашма экономикалык системага кандай жол басып өткөндүгүн, инфляция менен баанын, жумушсуздук менен эркин ишкердүүлүктүн катнаштарын билиши абзел.

Ар бир сабакта өтүлгөн темалар боюнча экономикалык өнүгүү маселелери, тактап айтканда, экономикалык өнүгүүнүн аныктамасы, экономикалык өсүштүн циклдери каралат. Мамлекеттин макроэкономикалык саясаттын негизги багыттары (акча-кредит, салык-бюджет, инновациялык-инвестиция, мамлекеттин социальдык жана эл киреше саясаттары, тышкы экономикалык саясат) берилген. Ошону менен катар дүйнөлүк экономика жана дүйнөдөгү глобалдуу маселелер дагы даяндалат.

1.4. Сабакты берүүнүн негизги милдети

Бүгүнкү заманда экономиканы мектептерде, жогорку окуу жайларында окутуу – негизги милдеттердин бири. Эң биринчиси – кылымдар алмашып биздин коомдун манызы, анын экономикалык тузулушу озгоруп жанкан учур. Ушундай шартта жашоонун негизи болгон экономиканы баарыбыз окуп уйронууго тийишпиз..

- сабак учурунда экономикалык терминдерменен сүйлөө;
- сабак учурунда жаны дуйного саякат;
- жашоодо экономиканын жагымдуу жана жагымсыз корунуштору;
- мекемеде туура сүйлөөнүн эрежелерине көңүл буруу;
- сөз байлыгын өстүрүүгө көмөк көрсөтүү;
- туура жазуунун эрежелерине көңүл буруу;
- ар бир сөздөрдүн маани – маңызына, анын чечмеленишине, түшүнүгүнө көңүл буруп,
- туура жолдорун үйрөтүү ж.б.

2-БӨЛҮМ. Сабактын мазмуну, компетенциялары жана колуму.

Сабактын тематикалык планы

Таблица 2.1

№	Теманын аталышы	Семестр	Лекция	Практика	Үй тапшырма
1.	Рынок жана мамлекет. Мамлекеттин экономикалык милдеттери	6	2	4	
2.	Макроэкономика жана улуттук ченем	6	2	4	
3.	Ички жана улуттук экономиканы аныктоо	6	2	4	
4.	Акча - насыя системасы	6	2	4	
5.	Инфляция. Инфляцияга каршы чаралардын системасы	6	2	4	
6.	Республиканын улуттук экономикасын жакшыртуунун жолдору	6	2	4	
7.	Дүйнөлүк соода жана дүйнөлүк рынок	6	2	4	
	Жыйынтыгы		14	32	

Бөлүм 3. Лабораториялык сабактын мазмуну жана структурасы

3.1.Семинардык сабак

Таблица 3.1

№	Практикалык сабактын аталышы жана номери	Сабактын кыскача мазмуну	Сабактын максаты жана мүнөздөмөсү	Контролдун түрү
1	Рынок жана мамлекет. Мамлекеттин экономикалык милдеттери	Тилдин чыгышы туурасында кыскача маалымат	ЖК-06	Дискуссия
2	Макроэкономика жана улуттук ченем	Байланыштуу кеп жана алардын бөлүнүштөрүнө кеңири маалымат берүү	ЖК-06	Баарлашуу
3	Ички жана улуттук экономиканы аныктоо	Жалпы үнсүз тыбыштар жөнүндө маалымат берип, алардын бөлүнүштөрү туурасында сөз кылуу	ЖК-06	Баарлашуу, талкуу жүргүзүү
4	Акча - насыя системасы	Үндүү тыбыштар, алардын созулма, кыскасы туурасында айтып берүү	ЖК-06	Баарлашуу, талкуу жүргүзүү
5	Инфляция. Инфляцияга каршы чаралардын системасы	Үндүүлөрдүн өз алдынча бөлүнүштөрүн көрсөтүп берүү	ЖК-06	Талкуу жүргүзүү
6	Республиканын улуттук экономикасын жакшыртуунун жолдору		ЖК-06	Талкуу жүргүзүү
7	Дуйнолук соода жана дуйнолук рынок	Бир сөз ичинде үнсүздөрдүн өзгөрүп	ЖК-06	Талкуу жүргүзүү

		айтылышын айтуу		
--	--	--------------------	--	--

СДУТЕНТТИН ӨЗДУК ИШИНИН ТЕМАТИКАЛЫК ПЛАНЫ (СРС)

1	Экономика илиминин милдеттери жана анын тарыхы.
2	Экономиканы мамлекеттик жөнгө салуу
3	Макроэкономика жана улуттук экономика ченеми
4	Ички жана улуттук экономиканы аныктоо
5	Акча жана акчанын милдеттери
6	Мамлекеттин монетардык саясаты
7	Финансы жана мамлекеттин финансы саясаты
8	Бюджеттик тартыштык жана мамлекеттик карыз
9	Инфляция жана анын турлору
10	Инфляциянын социальдык – экономикалык кесепеттери
11	Инфляциягв каршы чаралардын системасы
12	Калкты социалдык жактан коргоо
13	Республиканын улуттук экономикасын жакшыртуунун жолдору
14	Дуйнолук соода жана дуйнолук рынок
15	Эл аралык эркин соода жана дуйнолук соодо
16	Сырткы экономикалык иш аракеттерди онуктуруунун эн негизги кыйынчылыктары
17	Жумушсуздук жана иш менен камсыз кылууну мамлекеттик жонго салуу

**Акыркы контролдоо боюнча окуу натыйжаларын баалоонун тартиби
Болжолдуу жазуу ишин баалоонун, катышуучулардын өз алдынча ишинин
алкагында ишке ашырылат**

**Жазуу жана ар кандай баалоо үчүн талаптар СӨА иштөөсүндөгү мазмунга
өзгөчө басым жасоонун төмөнкү критерийлерине көз каранды:**

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Тапшырманы түшүнүү	0-5 балл	0 -жооп жок; 1-жалпы билим берүү маалыматы бар,бирок тапшырма боюнча так түшүнүгү жок; 2 – жалпы билим берүү маалыматы бар,бирок тапшырма боюнча так түшүнүгү жок;

		3 – жалпы билим берүү маалыматы бар
Тапшырманын толуктугу	0-5 балл	<p>0б. -жооп жок;</p> <p>1б.-аткаруучу тапшырманын баарын аткарбай жана алган жыйынтыктарды түшүндүрө албаган;</p> <p>2б. – аткаруучу берилген тапшырманы туура аткарган, түзүлгөн формадагы отчёту, берилген тапшырманын көбүн жасаган, тапшырмаларга көңүл бурган катышуучу толук даярдыгына жооп бере албаган;</p> <p>3б.-берилген тапшырмалар толугу менен аткарылган, теориялык суроолорго жооп берүүдө бир аз кыйынчылыктарга туш болгон,отчёттун сапаты толук талапка жооп бербеген;</p> <p>4б.-тапшырма техникалык жактан гана ката кетсе;</p> <p>5б.-берилген тапшырма толугу менен так аткарылса,катышуучу так,толук берилген контролдук жазуу суроолорго жооп берсе, даярдалган отчёт тыкан,таза толгу менен талапка жооп берилсе</p>
Иштин тышкы жасалгасы	0б.-балл	<p>0б.-талапка жооп бербесе,</p> <p>1б.-чектен тышкары чыкса;</p> <p>2б.-берилген иш талапка жооп берсе.</p>

**Катышуучулардын иштерин ыкчам башкаруудагы болжолдуу
критерийлердин баалары**

Катышуучунун оозеки формада, окуунун жыйынтыктоо критерийлеринин баалары

9б.- 10б. – “эң жакшы”

7б.- 8 б. – “жакшы”

5б.-6 б. – “канааттандырарлык”

0б.- 4 б. – “канааттандырарлык эмес”

Оозеки жооп берүүдөгү критерийдин баасы- максималдуу 10б.

Параметрлер е баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Материалдык билим	0-5 балл	<p>0б.-жооп жок;</p> <p>1б.-окуу материалдын мазмуну ачылбай калганда;</p> <p>2б.-толук материал аныкталбай калганда жана түшүнүүнүн аныктамалары ката болгондо;</p> <p>3б.-берилген материалдын мазмуну толук ачылбай калганда, эгерде суроолордун мааниси көрсөтүлгөн болсо;</p> <p>4б.-жооп берүү учурунда минималдуу гана ката болсо-;</p> <p>5б.-материалдын мазмуну толугу менен окуу китебине жооп берсе.</p>
Талаптын конкреттүү мисалдары	0-5 балл	<p>0б.-жооп жок;</p> <p>1б.- материалга жөндөмсүз мисалдарды алып келгенде;</p> <p>2б.-берилген материалды таамай, түшүнүксүз толук жооп бербегенде;</p> <p>3б.-жооп берүү учурунда кысталуулар, кыйынчылыктар болгондо;</p> <p>4б.-сунушталган суроолордун жардамы менен материалдын мазмуну ачылганда;</p> <p>5б.-мисалдар конкреттүү түрдө көрсөтмөлөр түрүндө көрсөтүлсө.</p>

Болжолдуу жазуу түрүндөгү теориянын жоопторунун критериялык баасы(жыйынтыктоочу контрол) теориялык суроолор

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Жооптун толуктугу жана тууралуулугу	0-5 балл	<p>0б.-жооп жок;</p> <p>1б.- бир гана пландын жооптору;</p> <p>2б.-жоопторунда олуттуу ката бар болсо;</p> <p>3б.-катышуучулар жетишерлик мүмкүн эмес терең далилдерге негизделген көрсөтмөлөрүн акташ үчүн өздөрүнүн мисалдарын келтире албаганда;</p> <p>4б.-жоопторунда минималдуу ката кеткенде (техникалык басмаларда);</p> <p>5б.-суроолор логикалык жактан ачыкталганда туура болуп, жеткиликтүү, катасыз толук болгондо.</p>
Билимин өздөштүрүп билүү демонстрациясы	0-3 балл	<p>0б.-жооп жок, эгер берилген тапшырма башка бирөөгө таандык болсо;</p> <p>1б.-бир гана лекциянын материалдары колдонулса;</p> <p>2б.-негизги сабактын адабияттары жана лекциянын материалдары колдонулса;</p> <p>3б.-колдонулган, мүмкүн болгон бүт, сабакка тийиштүү материалдарды жана интернет тармактарын колдонсо.</p>
Жооптун жасалышы	0-2 балл	<p>0б.-талапка жооп бербеген;</p> <p>1б.-нормадан чыгып кеткен болсо;</p> <p>2б.-тапшырма талапка жооп бергендей жасалса.</p>

Болжолдуу жазуу түрүрүндөгү суроолордун критериялык баасы(жыйынтыктоочу контрол)-практикалык тапшырмалар(кейстин тапышырмаларын аткаруу)

Параметрлерге баа берүү	Баалоо масштабы	Критерийлердин баасы
Эрте окулган билимдин материалы	0-5 балл	<p>0б.- жооп жок;</p> <p>1-жалпы маалымат бар, бирок конкреттүү тапшырма боюнча түшүнүк жок;</p> <p>2-эрте өтүлгөн материалды кыйынчылык менен эстеген; көрсөтүлгөн алгачкы материалды өздөштүрүү.</p> <p>3.-жалпы түшүнүгү, билими, маалыматы бар, бирок конкреттүү тапшырма боюнча түшүнүк жок;</p> <p>4.-негизги түшүнүктөргө кеңири ээлөө, закондорго жана теория, мыйзамдарга, көрсөткүчтөргө түшүнүүгө зарыл;</p> <p>5.-эрте көрсөтүлгөн материалдарды өздөштүрүү.</p>
Аткарылган тапшырманын көлөмү	0-5 балл	<p>0б.-тапшырма аткарылган жок;</p> <p>1б.-тапшырманы аткарууда талаптарга минималдуу жооп берүү;</p> <p>2б.-тапшырманы аткарууда олуттуу каталар болсо;</p> <p>3б.-кээ бир тапшырма кыйынчылык келтиргенде;</p> <p>4б.-тапшырма минималдуу (техникалык) ката менен аткарылып басылса;</p> <p>5б.-тапшырма аткарылып,аткрылбаса же 50 пайызга кем болсо.</p>

Болжолдуу докладдын жасалуу талабы ROWER POINT форматка жооп бериши керек

- 18 Аз дегенде 8-10 слайддан. Презентациялоо мөөнөтү 7-10 мүнөт болушу керек.
- 19 Слайддын титулдук барагы болуш абзел. Презентация слайддан башталышы керек да, мазмундун аты, окуу жайдын жери (институт, тайпасы, кесиби, кафедрасы) тапшырмасы, сабактын аты, автордун аты жөнү жана жетекчисинин аты жөнү.
- 20 Мазмуну (презентациянын планы).
- 21 Мазмунда актуалдуулук, изденүүнүн багыты жана мүнөзү берилди.
- 22 Негизги бөлүк.
- 23 Жыйынтык. 3-5 тезис, эң негизги иштин жыйынтыгы айтылат.
- 24 Колдонулган адабияттардын тизмеси.
- 25 Слайд номерленген болушу керек.
- 26 Ар бир слайддын башы берилиши керек.
- 27 Ар бир иштин башы бир стилде аткарылышы керек (өңү, шриф, өлчөмү).
- 28 Тексттин слайдынын башаты үчүн 24-36 өлчөмүндөгү пункттан турушу керек.
- 29 Чекирти башатынын аягына коюуга болбойт. Ар бир сүйлөмдөрдүн соңунда койсо болот.
- 30 Башатын узун кылып жазууга болбойт.
- 31 Ар бир слайд окшош болбого тийиш. Эгер окшош кылып жазгың келсе, мүмкүн болсо, аягында туура болот.
- 32 Шрифтер. Презентацияга жасалгалоо үчүн Arial, Tahoma, Verdana, Times New Roman, Georgia- шрифты.
- 33 Информациялык текстте шрифтин өлчөмү 18-22 пункт.
- 34 Бир слайддын ичине эч кандай бир нече текстти киргизүүгө болбойт. Ал жакка керек гана тезистерди батырууга болот.

Семестрге карата сабак боюнча жыйынтыктоочу контролдук суроолор

1. Экономика деген эмне?
2. Экономика деген сөз кайсы тилден келип чыккан?
3. Экономика деген сөздүн мааниси кандай?
4. Экономиканын өсүп-өнүгүү жолу андай?
5. Экономиканын чыгышын окумуштуулар кандай негизде карашат?
6. Экономиканын мааниси?
7. Экономиканы окуп үйрөнүүнүн зарылчылыгы?

8. Жеке адамдын экономикасы деген кандай?
9. Уй-булоонун экономикасы кандай?
10. Мамалекеттин экономикасы канткенде онугот?
11. Экономикалык теория деген эмне?
12. Макроэкономика деген эмне?
13. Микроэкономика деген эмне?
14. Эмне учун экономиканы окуп уйронушубуз керек?
15. Альтернативдуу нарк деген эмне?
16. Экономиканын негизги маселелери?
17. Экономикалык системанын манызы кандай?
18. Коомдо экономикалык системанын кандай турлору болот?
19. Экономикалык системанын агенттерин эмнелер тузот?
20. Кыргызстан экономикалык системасынын максатына жана негизги принциптерине эмнелер кирет?
21. Инфляция деген эмне?
22. Инфляция деген соз кайсы тилден алынган?
23. Инфляциянын себептери?
24. Макроэкономикалык саясаттын башка багыттары кайсылар?
25. Фискалдык саясаттын маани-манызы эмнеде?
26. Бюджет, бюджеттик система, бюджеттин тартылыштыгы
27. Фискалдык реформанын стратегиясы
28. Фискалдык органдардын функциясы
29. Республиканын монетардык (акча-кредит) саясатынын мааниси
30. Акча жана анын милдеттери.
31. Валюта курстарын туурукташтыруу саясаты
32. Валюта саясатынын негизги багыттары
33. Республиканын тышкы экономикалык саясаты
34. Дүйнөлүк рыноктун пайда болушу
35. Импорттук квоталар жонундо тушунук

- 36. Дүйнөлүк валюта системасы
- 37. Эл аралык экономикалык интеграциянын аныктамасы
- 38. Интеграциянын турлору
- 39. Дүйнөлүк рынок деген эмне?
- 40. Эл аралык экономикалык интеграция

Экзамендик тестер

1. Мамлекеттин экономикалык милдеттери:

а. экономиканы өнүктүрүүдө мамлекет олуттуу роль ойнойт

- б. экономиканы мамлекет жөнгө салат
- в. мамлекеттин тиешеси жок экономикага
- г. мамлекет устурттөн карап турат

2. Экономиканы мамлекеттик жөнгө салуу кандай максаттарды көздөйт?

а. өлкөнүн экономикалык өнүгүшүнө адамдардын, улуттун тагдыры, мамлекеттин өзунун тагдыры байланыштуу

- б. нукура экономикалык проблемалар
- в. коомдогу ар кандай кубулуштар
- г. адамдар

3. Макроэкономика – бул

а. баалардын жана жумушсуздуктун жалпы денгээлин, жалпы керектөөнүн жана инвестициялардын жалпы суроо талабы

- б. экономика илиминин келип чыгышынын себеби
- в. экономикалык теориянын өзгөчө бөлүмү катары жыйырманчы кылымдын отузунчу жылдарда калыптанышы
- г. социальдык саясат

4. Экономиканын маалыматтык камсыздоонун негизги максаты:

- а) ишкананын ички башкаруусунда бардык денгээлдеги жетекчилерди тиешелуу маалымат менен камсыздоо
- б) маалыматты каттоо, иштеп чыгуу

- в) маалыматты керектүү формада жөнөтүү
- г) баардыгы туура

5. Экономикада персоналдарды башкаруу – бул

- а) адамдардын жумушун уюштуруу
- б) ишканада кызматчылардын жумушун уюштуруу
- в) белгиленген максатка жетүү коллективдин ишин уюштуруу
- г) баардыгы туура

6. Кимдер акционерлер боло алышат?

- а) ишкананын акциясына ээликкылуучу баардык юридикалык жана физикалык жактар
- б) ишкананы түзүүчү юридикалык жана физикалык жактар
- в) акционердик коомдун жетекчилери
- г) баардыгы туура

7. Ишкананы каттоодон откоруудо негиз болгон принцип:

- а) баардыгытуура
- б) айкымдуулук
- в) ишенимдуулук
- г) жалпыгамаалымдуулук

8. Рыноктук стратегия-бул:

- а) конкреттүү продукциянын түрүн жана технологиясын аныктоо
- б) товардын базардагы ордун аныктоо
- в) жаны технологияны алып чыгуу
- г) баардыгы туура

9. Экономиканын милдетери:

- а) баардыгы туура
- б) башкарууда чечимдердин туура кабыл алынышын көзөмөлдөө
- в) ишканада башкаруу ишин туура уюштуруу жана ага жоопкер болуу
- г) башкарууда эмгектин өндүрүмдүүлүгүн жогорулатуу

10. Башкаруу аппараты - бул:

- а) жалпы максаттарга жетүүгө багытталганыш чаралар
- б) жумушчуларды башкарууну уюштуруу
- в) башкаруунун жогорку звеносу
- г) баардыгы туура

11) Стратегия деген - бул

- а) белгиленген максатка жетүүнүн пландарын иштеп чыгуу
- б) ишкананын абалын анализдөө
- в) ишкананын илимий-техникалык потенциалын көтөрүү
- г) баардыгы туура

12. Бизнес жүргүзүүнүн максаты - бул

- а) ишмердүүлүктүн жыйынтыгында киреше табуу
- б) жөн гана ишмердүүлүк менен алектенүү
- в) керектөөчүлөрдүн суроо талабын канааттандыруу
- г) баардыгы туура

13. Акционердик капиталды түзүүчү каражат:

- а) акция чыгаруу жолу
- б) акционерлердин салымы
- в) акционердик оздук каражат
- г) баардыгы туура

14. Ишкердүүлүк жүргүзүүнүн негизги багыты:

- а) баардыгы туура
- б) капиталды туура колдонуу
- в) ишкердүүлүктү туруктуу негизде жүргүзүү
- г) коммерциялык ийгиликке жетишүү

15. Экономика – бул

- а) ишкананын ишмердүүлүгүндө конкреттүү иштин түрү боюнча чечимдерди кабыл алууга укуктуу башкруучу

- б) конкреттүү бир иштин түрүн уюштуруучу
- в) кол алдындагы жумушчуларды башкаруучу
- г) адамдардын өндүрүш, керектөө жана бөлүштүрүү тармагындагы жалпы маселелеринин жыйындысы

16. Филиалдарды тузуунун зарылдыгы:

- а) бардыгытуура
- б) башкыкомпаниянын онугуу темпин жогорулатуу
- в) кирешени жана анын формасын остуруу
- г) башкыкомпаниянын сатууларынын санын жогорулатуу

17. Бизнес деген эмне?

- а) экономикалык субъекттердин базар шартында товар жана кызмат көрсөтүү адамдардын өндүрүш, керектөө жана бөлүштүрүү тармагындагы жалпы маселелеринин жыйындысы операцияларын алмашуудагы ишкердүү активдүүлүгү
- б) базар шартында керектөөчүлөрдүн суроо талабын аныктоо
- в) жөн гана ишмердүүлүк менен алектенүү
- г) баардыгы туура

18. Экономикада менеджмент деген түшүнүк

- а) «башкаруу» дегенди түшүндүрөт
- б) «көзөмөлдөө» дегенди түшүндүрөт
- в) сөзмө сөз которулбайт
- г) баардыгы туура

19. Эл аралык бизнестин негизин кайсы көрсөткүч түзөт?

- а) эмгектин эл аралык бөлүнүшү
- б) товарларды алып сатуу операциялары
- в) керектөөлөрдү изилдөө операциялары
- г) баардыгы туура

20. Ишкердүүлүк деген эмне?

- а) Кайсыл чөйрөдө болбосун чарбалык процессти уюштуруу жана башкаруу
- б) өндүрүштүк программаларды түзүү
- в) соода, ортомчулук иштерин жүргүзүү
- г) баардыгы туура

21. Мирэкономика деген эмне?

- а) керектөөчүлөр жана фирмалар жөнүндө илим, альтернативдүү нарк
- б) ишкананын өнүгүүсүнө конкреттүү максаттарды аныктоо
- в) ишкананын өнүгүү стратегиясын иштеп чыгуу
- г) ишкананын ишмердүүлүгүнүн эффективдүүлүгүн көзөмөлдөө

22. Макроэкономика эмнени окутат?

- а) улуттук экономика кандай өнүгүп жатат деген маселелерди окуп үйрөтөт
- б) ишкананын үзгүлтүксүз иштөөсүн камсыздоо
- в) жумушчу орундарын түзүү жана камсыздоо
- г) керектөөчүлөргө товарларды өндүрүү жана сатуу

23. Экономиканын негизи маселеси - бул

- а) коомдук керектөөлөрдүн чексиздигинен жана ресурстардын жетишсиздигинен келип чыккан чектелген мүмкүнчүлүк
- б) өндүрүштү башкаруу түзөт
- в) персоналды башкаруу түзөт
- г) ишкананын ички башкаруусу түзөт

24. Рынок деген бул?

- а) ишкананы түзүүчүлөр (учредителдер)
- б) сатып алуучулар менен сатуучулардын ортосундагы товар алмаштырууну камсыздоочу институттар же механизмдер
- в) административдик жетекчилик

г) алмашуу объектилери боюнча

25. Жумушсуздук - бул

а) ишканага ээлик кылууну жана ага болгон укуктук коргоону камсыздоо

б) товардык белгиге ээ болуу

в) жумушка жарактуу калктын бир бөлүгү

г) жумушсуздук экономикалык кризисте төмөндөө

26. Акча рыногу - бул

а) баардыгы туура эмес

б) ссудалык капиталдар рыногунун бир болугу

в) акча - товар

г) адамдардын жеке кирешеси

27. Дуйнолук акча - бул

а) алтын жана эл аралык эсептешүүлөрдө таанылган акча каражаттары

б) акционерлер тарабынан жүргүзүлгөн акча

в) ишкананын жетекчилери тарабынан жүргүзүлгөн акча

г) туруктуу конвентирленүүчү валюталар

28. Улуттук экономика ченеми

а) улуттук счеттордун системасынын жалпы мүнөздөмөсү жана манызы

б) дүйнөлүк экономикалык система

в) иш менен камсыз кылуу жана жумушсуздукту жою

г) экономиканын ченеми жок

29. Насыя системасынын структурасы

а) насыя системасы акча каражатын түзүүчү жана аккумуляциялоо болуп саналат

б) насыя берген мекеме (банк)

в) мамлекеттик компания

г) ишканада кызматкерлерге ынгайлуу шарт түзүү

30. Инфляция - бул

- а) социальдык – экономикалык натыйжалары боюнча өтө байкаларлык оор экономикалык көрүнүштөрдүн бири
- б) экономикалык кубулушту практикалык жана теориялык жактан изилдөө
- в) баалардын осушу
- г) өндүрүүчүнүн дуң бааларынын индекси

31. Инфляциянын турлору

- а) жай баракат инфляция, таскактоочу инфляция, гиперинфляция
- б) балансташкан инфляция, күтүлбөгөн инфляция, гиперинфляция
- в) банасташпаган инфляция, күтүлгөн инфляция, таскактоочу инфляция
- г) баардыгы туура

32. Инфляциянын социальдык – экономикалык кесепеттери

- а) кирешелердин жана байлыктардын кайра бөлүштүрүлүшү
- б) мамлекеттик ишканалардын рыноктук бааларынын артта калышы
- в) экономикалык маалыматтын туруксуздугу
- г) баардыгы туура

33. Ишкананын стратегиясы - бул

- а) келечекке эсептелген ишчаралардын системасы
- б) оперативдик пландарды даярдоо
- в) сырткы факторлорго байкоо жүргүзүү
- г) иш кананын баалык ченеми

34. Ишканалардын стратегиясы башкаруунун кайсыл тепкичинде жүргүзүлөт

- а) жогорку
- б) ортонку
- в) төмөнкү
- г) баардыгы туура

35. Кыргызстандын азыркы экономикалык абалы кандай?

- а) жоголу
- б) орто

в) төмөн

г) таптакыр төмөн

36. Эларалык экономикалык интеграция

а) интеграция өндүрүштүн эларалык биригүүсүнүн бийиктигинин чокусу

б) интеграция өлкөлөрдүн чарбалык жана саясий биригиши

в) бирдиктүү экономикалык саясат пайда болот

г) баардыгы туура

37. Дүйнөлүк экономика – бул

а) баардык дүйнөдөгү улуттук экономикалардын жыйындысы

б) өлкөлөрдүн өз ара калптанышы

в) дүйнөлөк рыноктун пайда болушу

г) дүйнөлүк валюта системасы

СУНУШТАЛГАН АДАБИЯТТАР:

Негизги:

1. Биялиев Т.Р. Рынок экономикасынын негиздери - Бишкек 2015
2. Мусакожоев Ш.М. Экономика – Бишкек 2017
3. Биялиев Т.Р. Экономикалык онугуунун жалпы маселелери жана экономикалык системалары - Бишкек 2010
4. Кулназаров Б. Экономика – Бишкек, 2000
5. Мамедов Н.М. Мекеменин экономикасы –Бишкек - 2000
6. Мурсалиев а., Ниязов Т., Шамшиев А., Мурсалиев М. Экономика –Бишкек, 2010
7. Радкевич В.Н. Экономика – Бишкек - 2004
8. Суравегина И.Т. Жалпы экономика. –Бишкек, 2000
9. Чернова Н.М., Былова А.М. Рыноктун экономикасы – Бишкек - 2001
10. Горелов А.А. Экономиканын негиздери – Бишкек - 2000

Глоссарий

Абстракция – изилдөөнүн предметинин жеке, кээде, же кокус кыска ж.б.у.с убактылуу нерселердин биздин коз алдыдагы элестетүүлөрүбүздү четке чыгарып, анын маныздуу, эн керектүү жана туруктуу жактырып тандап алуу.

Акселератор – бул коэффициент, б.а улуттук киреше өсүшүнүн инвестицияга умтулуу өсүшүнүн катышынын санын көрсөтүү: акселератордун механизм мультипликатордун механизмдин толуктайт.

Дедукция – логикалык ой жүгүртүүнүн бирден – бир ыкмасы, анткени жалпы жоболордун базасында экономикалык процесстердин жеке жана анын майда – чүйдөлөрү негизделет.

Демонстрация – рынок шартында өзүнүн мажбурлоосун мамлекеттен же ар кандай монополиялардын четтетүү.

Дисконтирование – баалуу кагаздын (товардын, акчанын) азыркы убактагы баасы менен келечектеги баасынын билдирүүсү. Азыркы мезгилде ал жалгыз гана экономикалык теорияга пайдаланылбастан, ошо менен бирге каржылоо анализине, бизнес планына пайдаланылат.

Дифференциалдык рента – ар кандай жаратылыш участкаларында пайда болуучу рентанын үлгүсү Д. Рикардо түзгөн аны К. Маркыс уланткан.

Дифференция – товарлардын (продуктулардын) сапаттарынын пайда бөлүшү, аларды тен таймашуучулук товарларынын өзгөчөлөнүшү.

Инвестиция – келечектеги кирешени алуу эсебиндеги өндүрүш (капитал) салымы. Инвестициялоонун негизги багыттары: өнөр жай активдери, кыймылсыз мүлктөр, инфраструктуралар, каржылоо секторлор, билим берүү, ден соолук булар ДУПнун андан ары өсүшүнүн булактары болуп саналат.

Индукция – илимий изилдөөнүн ыкмасы б.а майда- чүйдөлөрдүн негизинде жалпы жоболорду жана принциптерди турмушка ашыруу мүмкүнчүлүктөр. Дедукциянын тескери ыкмасы.

Институттар – тарыхый өндүрүүнү кароодо алгачкы элементтеринин жылдыргыч кучу. Институттардын арасында коомдук институттар үй-бүлөө, мамлекет, укук нормасы, монополдук, атаандаштык ж.б коомдук байкоочулукка түшүнүк – менчик, насыя, киреше, салык, көнүмүш, адат ж.б.у.с.

Инфляция – жалпы баа денгээлинин жогорулашынын жыйынтыгында акчаны сатып алуу жондомдуулугунун томондошу, инфляциянын булагы болуп, акча массасынын осушу, ондуруш чыгымдарынын кобойушу, биринчи ирээтте эмгек акы жана элдин кирешелеринин нормативдуу жогорулашы кызмат кылат, алар процент же индекс менен олчонот.

Капитал – төрт өндүрүш факторлорунун бири, анын факториалдык кирешеси процент болуп саналат. Ал акчалай же товардык формада чыгышы мумкун турак жай, курулуш, запас машина, жабдуулар, транспорттук каражаттар, ж.б пайда болуу максатында товарларды жана тейлөөлөрдү өндүрүү үчүн пайдалануучу.

Микроэкономика – экономиканын толук же анын зор маанилуу түзүлүшү, жалпы экономикалык жүрүш-туруштун мыйзам ченемдүү өнүгүшүн же анын негизинин түзүлүшүн үйрөнүүдө экономикалык теориянын бир бөлүгү.

Монополия – кайраттуулук менен башталынган ишкана же ишканалык топ, базардын ал абалында бийик болууга ээ болот да аларды текшерүүгө жана бааларды коюга, бир же бир нече ишканаларды текшерүүгө мүмкүнчүлүк берет.

Монополдук баа – монополия белгилеген баалардын түрлөрө монополиянын максатынын көз карандылыгына жараша монополдук төмөнкү бааны белгилөө.